

GENÇLERDE KARAR VERME BECERİLERİ İLE AKADEMİK ÖZ-YETERLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Sena URGANCI¹

Doç. Dr. Uğur GÜRGAN²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin karar verme becerileri ile akademik öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırma betimsel niteliktedir. Araştırma kapsamında veriler 2019 yılında farklı üniversite ve bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinden internet aracılığıyla toplanmıştır. Örneklem grubu 159'u lise ve 205'i üniversite olmak üzere toplam 364 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin karar verme becerilerini ölçmek için Kişisel Karar Ölçeği ve akademik öz yeterliklerini belirlemek açısından Akademik Öz Yeterlilik ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla kişisel bilgi formu sunulmuştur. Araştırma verilerinin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde parametrik testlerden t-testi, varyans analizi, korelasyon ve regresyon analizinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Gelecek kaygısı duyma sıklığı azaldıkça karar verme becerilerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin akademik öz yeterlik inançları diğerlerine göre daha yüksektir. Akademik öz yeterlik ve kişisel kararsızlık arasında negatif yönlü korelasyon bulunmuştur. Regresyon analizi sonucunda kişisel kararsızlığın akademik öz yeterliğin %28'ini açıkladığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karar verme becerisi, akademik öz yeterlik, üniversite öğrencileri, benlik algısı, gelecek kaygısı, kişisel kararsızlık

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DECISION- MAKING SKILLS AND ACADEMIC SELF-EFFICACY IN YOUNG PEOPLE ACCORDING TO SOME VARIABLES

SUMMARY

The aim of this study is to investigate the relationship between the decision-making skills of university students and their academic self-efficacy according to some variables. This research in which screening model was used a descriptive character. In 2019, data were collected from university students from different universities and departments via internet. The sample group consisted of 364 students, 159 of whom were high school and 205 were university students. The Personal Decision Scale was used to measure the students' decision-making skills and the Academic Self-Efficacy Scale was used to determine their academic self-efficacy. A personal information form was presented to determine the demographic characteristics of the students. Parametric tests were used to perform the analysis. In the analysis of the data, t-test, variance analysis, correlation and regression analysis were used. SPSS package program was used for data analysis. As a result of the research, it was concluded that decision-making skills increased as the frequency of future anxiety decreased. The academic self-efficacy beliefs of the students whose mothers are university graduates are higher than the others. A negative correlation was found between academic self-efficacy and personal instability. As a result of regression analysis, it was found that personal instability accounted for 28% of academic self-efficacy.

Keywords: Decision making skills, academic self-efficacy, university students, self-perception, future anxiety, personal instability

¹ Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, senaurganci.97@gmail.com

² Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, ugurgan@balikesir.edu.tr

1. GİRİŞ

1.1. Akademik öz yeterlilik

Bilginin ve teknolojinin yaşamın bütün alanında hakimiyeti olduğu ve bizimde içinde yaşadığımız 21. yüzyıl günümüzde bilgi çağı olarak ifade edilmektedir. Bu hakimiyetin bilincinde olan topluluklar, ülkeler hayatın birçok alanında yeniliklere ve gelişimlere önem vermektedirler.

Eğitim, yenilik ve gelişmelere önem verilmesi gereken alanlardan birisidir (Özer, 1993; Uysal, 1999). Eğitim topluma ait bir kişinin davranışlarının o içinde yaşadığı toplumun gereksinimlerine göre geliştirilmesi sürecidir (Söyler, 2008: 59). Kişi hayatını belli bir düzen ve denge içinde ve verim alarak devam ettirebilmek için topluma yapıcı bir şekilde katkı sağlamalıdır. Bu da eğitim ile mümkün olabilecek bir yapıdır. Toplumda bulunan kişilere istedik bir şekilde davranışların kazandırılması eğitimin en önemli işlevlerinden biridir (Meriç ve Ersoy, 2007; Gökçe, 2002). Kişi toplumun istediği davranışları ne kadar çok benimser ise o kadar fazla başarılı olur ve sosyal kabul görür. Gün geçtikçe eğitim sistemimiz bizler başarılı birey ve başarılı toplum olmaya doğru güdüler. Bizlere bu yönde bir eğitim hizmeti sunarlar. Başarı kavramı bizim karşımıza bir eylemin, fikrin, isteğin ya da projenin, bir kişi ya da kurumun istediği zaman içerisinde ve kendi istediği yöntemlerle gerçekleştirilmesi olarak çıkar (Akça, 2002).

Eğitim alanındaki başarı ise genelde akademik başarı olarak tanımlanır. Öğrencilerin sınav sonuçları akademik başarıyı etkilemektedir. Akademik başarı öğrencinin bütün öğrenim yaşamı boyunca önemini korumaktadır. Öğrencilerin öğrenim hayatlarından sonraki dönem olan mesleki ve toplumsal hayatlarına verimli şekilde hazırlanmalarına sebep olduğu ve geleceklerini şekillendirip düzenlediği için akademik başarı öğrencilerin yanı sıra aileleri için de fazlasıyla önemlidir (TED 10).

Akademik olarak başarılı olabilmek okul ve kurumlarca aktarılan akademik bilgilerin öğrenci tarafından öğrenilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra ise öğrencilerin akademik olarak kendilerine olan inançları yeterlilikleri de etkilidir. Yani öz yeterlilik inançları öğrencilerin öğrenme sürecinde etkili olan bir içsel motivasyondur.

Öz yeterlilik kavramının dayandığı kuram Bandura'nın Sosyal Öğrenme kuramıdır. Öz yeterliliğin 3 alt boyutu bulunmaktadır. Bu 3 alt boyut Porter, Bigley ve Steers (2003) tarafından tanımlanmıştır.

1. Büyüklük: Kişinin kendisinin yapabileceğine dair inandığı eylemin zorluk derecesidir.

2. Güç: Büyüklük hakkındaki düşünülen yargının güçlü veya zayıf olup olmadığını ifade eder.

3. Genelleme: Bazı tecrübeler gerçekleştirdiğimiz sorumluluklar hakkında yetkinlik düşünceleri oluşturabilir.

Öz yeterlilik inancı “kişilerin herhangi bir eylemi yapabilmek için temel beceri ve yetenekleri kendinde barındırıp barındırmaması ile ilgili kendine özgü yargılarıdır” (Bandura, 1986). Öz yeterlilik terimi, öz benlik terimiyle benzerlik gösterse de birbirinden farklı yapılardır. Öz yeterlik terimi “Ben bu sorumluluğu yerine getirebilir miyim?” sorusuna yoğunlaşırken öz benlik terimi genellikle yeterliliklere ilişkin inançlara yoğunlaşır (Byerly ve Batman, 2009).

Öz yeterliliğe ilişkin inancı yüksek olan kişiler kendilerine verilen görevin basit veya güç olmasını önemsemeden bu görevleri yerine getirebileceklerini düşünürler (Tuan, Chin ve

Shieh, 2005). Bu sebeple öz yeterliliğe yönelik inanç, farklı özelliklerle direkt olarak ya da dolambaçlı olarak etkileşir. Bunlardan bir tanesi geçmiş yaşantılardan elde edilen deneyimlerdir. Pozitif yönlü deneyimler bu inancı olumlu yönde, negatif deneyimler olumsuz yönde etki oluşturarak inanç gelişimini yönlendirir.

1.1.1. Öz yeterlilikle ilgili araştırmalar

Ülkemizde akademik öz yeterlilik ile ilgili yapılan çalışmalara bakacak olursak;

Akbulut (2006) yapmış olduğu araştırmada müzik öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlilikleriyle öğretmenlik öz-yeterlilikleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bu çalışmadaki bağımsız değişkenler, akademik not ortalamaları, sınıf düzeyi, annelerinin eğitim düzeyi ve cinsiyettir. Araştırmanın sonucuna göre de akademik öz yeterlilik bu bağımsız değişkenlere göre farklılık göstermiştir.

Koç ve Arslan'ın (2007) yaptığı "Ortaokul öğrencilerinin akademik öz-yeterlilik algıları ve okuma stratejileri bilişüstü farkındalıkları" adlı çalışmadaki anne baba eğitim durumu bağımsız değişkenine göre anlamlı farklılık gözlemlendiği sonucuna ulaşılmıştır.

İnnalı ve Aydın'ın (2014) yaptığı "İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okur öz yeterliliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi" adlı çalışma birçok bağımsız değişken açısından incelenmiştir. Anne ve baba eğitim durumları ile öz yeterlilik arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir (2008) yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine yönelik öz yeterlilik inançları incelenmiştir. Bu çalışmada kullanılan bağımsız değişkenler ise; öğrenim görülen üniversite, mezun olunan lise, bölüm tercih sırası, tercih nedeni, öğretmenliğe yönelik tutumları ve cinsiyettir. Araştırma sonucunda ise öğretmenliğe yönelik tutum değişkeninin alt boyutlarından biri olan öğretim planlaması boyutuna göre anlamlı farklılaşma görülmüştür. Diğer değişkenlerin öz yeterliliğe etkisi görülmemiştir.

Durdukoca (2010), yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlilik algılarını incelemiştir. Bu çalışmadaki bağımsız değişkenler ise; eğitim türü, cinsiyet ve sınıf düzeyidir. Araştırma sonucunda ise sınıf düzeyi ve cinsiyete göre anlamlı farklılaşmanın olduğu görülmüştür.

Korkut ve Babaoğlu (2012), yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilik inançlarını cinsiyete, hizmet verilen yıla ve okulun bulunduğu konuma göre farklılaşım farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda ise cinsiyet ve hizmet verilen yıla göre farklılaştığı ama okulun konumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kiremit (2006), yapmış olduğu araştırmada ise fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji ile ilgili öz yeterlilik inançları ölçülmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri cinsiyet, mezun olunan lise türü, sınıf, yaş ve alandır. Araştırma sonucunda ise yaş ve sınıf düzeyi arttıkça biyolojiye yönelik öz yeterliliklerinin arttığı görülmüştür.

Yapılan bu araştırmalara göre akademik öz yeterlilik birçok makaleye konu olmuş ve birçok bağımsız değişken açısından incelenmiştir.

A1.2. Karar verme becerisi

Bireyler sağlıklı, düzenli ve refah bir hayat yaşayabilmek adına karşılıklarına çıkan seçenekler arasından kendilerine en uygununa karar vermeleri gerekmektedir. Günümüzde insanların karşılıklarına birden fazla seçenek çıkmaktadır. Seçenekler fazlalaştıkça karar verme güçleşmektedir. Bireylerin etkin karar verebilmeleri için karar verme aşamaları ve karar anında dikkat etmesi gereken hususlar hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Karar verme becerisi eğitimle kazandırılabilir.

Karar verme becerisi günümüzün çeşitliliğinden dolayı daha önemli bir hale gelmiştir. Hayatımızın hemen hemen her çağında önemli kararlar alıyoruz. Bu kararları alırken araştırmalar yapıp, bilgi toplayıp, bazı bilgileri inceledikten sonra çıkarıp, bazıları hakkında daha detaylıca araştırmalar yapmaktadır (Zelenny, 1982; Akt, Ersever, 1996:s, 18).

Karar verme süreci kişi karar vermek istediğinde, ihtiyaç duyduğunda başlar. Sonrasında kişi kendine hedef belirler ve bu hedefe uygun seçenekler hakkında araştırma yapıp bilgi depolar. Seçeneklerinin arasında ulaşılabilenleri ve kendi değer yargısına uygun olanı seçer ve kararını verir. Son aşama olarak da kararını gözden geçirip seçimini kesinleştirerek kararını vermiş olur (Tolbert, 1980-Akt; Şeyhun, 2000:s, 15; Johnson-Laird, Shafir, 1994: s, 2; Garnham, Oakhill, 1994:s, 176).

Birey karar verme sürecinde her ne kadar fikir, tecrübe, ihtiyaç ve bilgisine başvurursa da karar verirken tamamen bağımsız bir tutum sergileyemez. Toplumun belirlediği kurallar bireyin karar vermesinde etkin rol oynamaktadır. Birey ailesinden, çevresinden ya da akranlarından gördüğü şekilde kararlar vermek isteyebilir. Onları kendine rol model alabilir (Dülger, 2009).

Bu çalışmadan kullanılan kararsızlık türleri aceleci ve araştırıcı kararsızlık ise şu şekilde açıklanabilir: aceleci kararsızlık yaşayan kişiler karar anında karşılarındaki seçenekleri incelemeyiz, araştırmazlar. Seçenekler üstünde düşünmekten kaçınırlar ve o anda hangi seçenek onların hoşuna gidiyorsa o seçenek üstünde karar kılarlar. Sonrasında verdikleri karar hoşlarına gitmez ise hemen kararlarından cayarlar. Araştırmacı kararsızlık yaşayan kişiler ise karşılarındaki her seçeneği detaylıca araştırıp, düşünüp buna rağmen karar vermede güçlük çekerler. Bazı zamanlarda ise verdikleri kararlardan hemen vazgeçebilirler (Bacanlı ve Kuzgun, 2005).

1.2.1. Karar verme becerisi ile ilgili araştırmalar

Sinangil (1992), “yönetici adaylarında karar verme ve kaygı ilişkileri” adlı çalışmasında sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gözüktüğü görülmüştür. Demirbaş (1992), “suçlu ve suçlu olmayan ergenlerin karar verme davranışlarının karşılaştırılması” adlı çalışmasının sonucunda ise suçlu olmayanların suçlulara göre daha içtepsel davrandığı görülmüştür. Karar stratejilerini daha fazla kullanın yaş grubunun ise 14-15 yaş grubunun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tiryaki (1997), üniversite öğrencilerinin karar verme stratejilerini incelemiştir. Bu araştırmasındaki bağımsız değişkenleri cinsiyet, anne babalarının eğitim durumları, sınıf ve kendine saygı düzeyleridir. Araştırmanın sonucunda cinsiyet ve sınıf değişkeninin anlamlı farklılık oluşturduğu; anne baba eğitim durumunun ise bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan bu çalışmalara bakacak olursak ülkemizde karar verme becerisi ve karar verme stratejileri birçok makalede farklı bağımsız değişkenler tarafından incelenmiştir. Bu bağımsız değişkenlerden bazılarının karar vermeye etkisinin olduğu, bazılarının ise karar vermeye etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılacak olan bu araştırmanın amacı akademik öz yeterlilik ile karar verme becerisi arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir.

Bu araştırmada şu alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Gençlerin karar verme becerileri ile akademik özyeterlilik puanları, gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Gençlerin karar verme becerileri ile akademik özyeterlilik puanları, aile ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Gençlerin karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanları, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Gençlerin karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanları, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Gençlerde karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanları arasında anlamlı bir korelasyon var mıdır?
6. Karar verme becerileri, akademik özyeterliğin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Lise ve üniversite öğrencilerinin karar verme becerileri ile akademik öz yeterlilikleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubu 2018-2019 eğitim öğretim yılında öğrenim gören Balıkesir ilindeki lise ve Balıkesir ili ve çevresindeki üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Toplamda 364 öğrenciye uygulanmıştır. Balıkesir Adnan Menderes Anadolu Lisesi ve Balıkesir Muharrem Hasbi Anadolu lisesinden 159 kişiye, Balıkesir Üniversitesi ve çevre illerdeki üniversitelerden 205 kişiye olmak üzere toplamda 364 kişiye kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada 3 farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Birinci veri toplama aracı bağımsız değişkenlerimizin bulunduğu ve araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerinin tespit edilmesi amacıyla kullanılan “Kişisel Bilgi Formu”dur. İkinci veri toplama aracı “Kişisel Kararsızlık Ölçeği” ve üçüncü veri toplama aracı “Akademik Özyeterlilik Ölçeği”dir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda, araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikler hakkında bilgi edinmek amacıyla sorulan sorular bulunmaktadır. Bu formda toplamda 4 soru bulunmaktadır. Öğrencilerin anne baba ilişki durumları, annelerinin eğitim durumu, babalarının eğitim durumları ve kendi gelecekleri hakkında herhangi bir kaygı duymadıklarını öğrenmek hedeflenmiştir.

2.3.2. Kişisel Kararsızlık Ölçeği

Kişisel kararsızlık ölçeğinin maddelerini geliştirmek için öncelikle kişisel kararsızlığın tanımı yapılmıştır (Bacanlı, 2005). Kararsızlık sorunu yaşayan bireylerin herhangi bir karar verme durumunda çok farklı ve çeşitli duygu ile davranışlar yaşadıkları gözlemlenmiştir. Bu çeşitlilikten dolayı ölçeğin çok boyutlu olacağı düşünülmüştür (Bacanlı, 2005).

Ölçeğin deneme formu “aceleci kararsızlık” ve “araştırmacı kararsızlık” alt boyutları olmak üzere 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliliğine bakıldıktan sonra ölçek 18 maddede sabitlenmiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışması için 349 üniversite öğrencisinden yararlanılmıştır. Cronbach Alpha formülü kullanılarak iç tutarlılık katsayıları ve testin tekrarı yöntemi kullanılarak kararlılık katsayıları hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayısı ölçeğin tümü için .90, araştırmacı kararsızlık için .88 ve aceleci kararsızlık için .85 olarak hesaplanmıştır. Madde toplam korelasyonları ölçeğin tümü için .36 ile .70, araştırmacı kararsızlık için .50-.72,

aceleci kararsızlık için .40-.70 arasında dağılım göstermektedir. Test tekrar test güvenilirliği için 21 gün ara verilerek 121 üniversite öğrencisine 2 kez uygulanmıştır. İki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı ölçeğin tümü için .84, araştırmacı kararsızlık için .84 ve aceleci kararsızlık için .78 bulunmuştur (Bacanlı, 2005).

2.3.3. Akademik Öz Yeterlilik Ölçeği

Akademik öz yeterlilik ölçeği Türkçeye uyarlanmış bir ölçektir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Ekici (2012) tarafından yapılmıştır. Ölçek sosyal statü, bilişsel uygulamalar ve teknik beceriler boyutu olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Çalışmalarda istenildiği takdirde tek boyut olarak kullanılabilirliği belirtilmiştir. Ölçek 33 maddeden oluşmaktadır ve 5'li likert tipindedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 33 ile 165 arasındadır (Ekici, 2012).

Ölçeğin dilsel eş değeri çalışmaları ise iki dilli desen yöntemi ile uygulanmıştır. Dilsel eş değerliğine bakılmak amacıyla korelasyon yapılmıştır. Orijinal dili İngilizce formu ile hedef dili olan Türkçe formu arasındaki ilişki pozitif yönde anlamlı ($r=86$, $p<0,001$) çıkmıştır. Alt boyutları olan sosyal statü, bilişsel uygulamalar ve teknik beceriler boyutu için sonuçlar sırasıyla .85, .90, .88 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak iki dil arasında eş değeri olduğu görülmüştür (Ekici, 2012; Deniz, 2007).

Ölçeğin güvenilirlik çalışması için Kaiser- Meyer- Olkin (KMO) ve Barlett testi uygulanmıştır. Testlerin sonuçları sırası ile 0,86 ve $\chi^2=4376, 13$ ($p<,000$) bulunmuştur. Türkçe ölçeğin tamamına ait Cronbach Alpha güvenilirlik değeri ise 0,86 olarak bulunmuştur (Ekici, 2012). Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla varimax tekniği kullanılmış ve açımlayıcı faktör analizine bakılmıştır. Varimax işlemi sonrasında Eigen değeri 6,951, 3,478 ve 1.28 olarak saptanmış ve 3 faktör ortaya çıkmıştır (Ekici, 2012).

2.4. Verilerin Analizi

Veriler SPSS 22 programı ile analiz edilmiştir. Liebowitz Sosyal Anksiyete, Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu ve Yaşam Doyumu Ölçeği puanları normal dağılım gösterdiği için bu çalışmada verilerinin analizinde parametrik test istatistiklerinden bağımsız örneklem için t testi, korelasyon ve varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizinde farkın kaynağının belirlenmesinde, grup varyansları eşit olduğu için ortalama puanlarının çoklu karşılaştırmasında kullanılan testlerden Scheffe testi bu çalışmada tercih edilmiştir (Can, 2018).

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Gençlerin karar verme becerileri ile akademik özyeterlilik puanlarının normal dağılım gösterdiği belirlendiği için bu çalışmada parametrik test analizlerinden yararlanılmıştır.

Tablo 1. Karar verme becerisinin alt boyutları ve akademik öz yeterliliklerine dair betimsel istatistikler

	N	X	ORTANCA	SS	ÇARPIKLIK	BASIKLIK
Araştırmacı Kararsızlık	364	27,10	27	9,25	,370	-,446
Aceleci Kararsızlık	364	18,84	18	6,67	,680	,321
Kişisel Kararsızlık Top.	364	45,95	45	14,26	,398	-,129
Akademik Özyeterlilik	364	105,45	105	19,84	-,099	,244

Tablo 2. Gelecek Kaygısı Duyma Sıklığı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzdeleri

	f	%
Hiçbir zaman	13	3,6
Ara sıra	67	18,4
Bazen	109	29,9
Sıklıkla	117	32,1
Her zaman	58	15,9

Tablo 2 incelendiğinde sıklıkla gelecek kaygısı duyan (F= 117) kişilerin diğer seçeneklere göre daha fazla sayıda olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Anne Baba İlişki Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzdeleri

	f	%
Evli	325	89,3
Ayrı Yaşıyor	25	6,9
Anne babadan biri ya da ikisi de vefat etmiş	14	3,8
Total	364	100,0

Tablo 3 incelendiğinde anne babası evli(F= 325) olan gençlerin diğer ilişki durumlarına göre daha fazla sayıda olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Anne Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzdeleri

	F	%
Okur yazar değil	23	6,3
İlkokul mezunu	151	41,5
Ortaokul mezunu	66	18,1
Lise mezunu	74	20,3
Üniversite mezunu	46	12,6
Lisans üstü mezunu	4	1,1
Total	364	100,0

Tablo 4 incelendiğinde anne eğitim durumu ilkökul mezunu(F=151) olan gençlerin diğer eğitim durumlarına göre sayıca daha fazla olduğu görülmektedir. En az kişi sayısı ise lisans üstü mezun(F=4) eğitim durumunda bulunmaktadır.

Tablo 5. Baba Eğitim Durumu Değişkeni İçin Frekans Değerleri

	F	%
Okur yazar değil	6	1,6
İlkokul mezunu	111	30,5
Ortaokul mezunu	52	14,3
Lise mezunu	105	28,8
Üniversite mezunu	79	21,7
Lisans üstü mezunu	11	3,0
Total	364	100,0

Tablo 5 incelendiğinde baba eğitim durumu ilköğretim mezunu(F=111) olan gençlerin çoğunlukta olduğu ve buna takiben lise mezunu(F=105) eğitim durumu olduğu görülmektedir. En az kişi sayısı ise babası okur yazar olmayan(F=6) gençlerde olduğu görülmektedir.

Araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular sırasıyla aşağıda sunulmaktadır.

3.1. Gençlerin karar verme beceri puanları, gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Gençlerin kişisel karar verme becerileri puanlarında, gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular Tablo 6 ve Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 6. Gelecek Kaygısı Duyma Sıklığına Göre Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Gelecek Kaygısı Duyma Sıklığı	N	\bar{x}	Ss
Araştırmacı Kararsızlık	Hiçbir zaman	13	18,92	9,83
	Ara sıra	67	23,40	7,96
	Bazen	109	25,52	7,54
	Sıklıkla	117	28,56	8,82
	Her zaman	58	33,24	10,31
Aceleci Kararsızlık	Hiçbir zaman	13	14,31	4,99
	Ara sıra	67	17,72	6,61
	Bazen	109	18,28	6,12
	Sıklıkla	117	19,29	6,45
	Her zaman	58	21,31	7,65
Kişisel Kararsızlık Toplam Puan	Hiçbir zaman	13	33,23	13,31
	Ara sıra	67	41,12	13,36
	Bazen	109	43,81	12,10
	Sıklıkla	117	47,85	14,22
	Her zaman	58	54,55	14,40

N=364

Tablo 7. Gelecek Kaygısı Duyma Sıklığına Göre Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puanlarının Varyans Analizi Tablosu

	Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
ARAŞTIRICI KARARSIZLIK	Gruplararası	4491,494	4	1122,874	15,183	,000*
	Gruplarıçi	26549,745	359	73,955		
	Toplam	31041,239	363			
ACELECİ KARARSIZLIK	Gruplararası	762,976	4	190,744	4,450	,002*
	Gruplarıçi	15387,098	359	42,861		
	Toplam	16150,074	363			
KİŞİSEL KARARSIZLIK TOPLAM	Gruplararası	8879,019	4	2219,755	12,263	,000*
	Gruplarıçi	64981,882	359	181,008		
	Toplam	73860,901	363			

Tablo 6 ve Tablo 7 incelendiğinde gelecek kaygısı duyma sıklığına göre en düşük araştırmacı kararsızlık alt boyutu ortalama puanına sahip olanların “hiçbir zaman” ($\bar{x} = 18,92$), en yüksek araştırmacı kararsızlık alt boyutu ortalama puanına sahip olanların ise her zaman ($\bar{x} = 33,24$) olduğu bulunmuştur. Araştırmacı kararsızlık puanlarında gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu bulunmuştur ($F=15,183$; $p<.001$). Farkın kaynağının belirlenmesinde, grup varyansları eşit olduğu için ortalama puanlarının çoklu karşılaştırmasında tercih edilen Scheffe testinin sonucunda gelecek kaygısı duyma sıklığına göre “hiçbir zaman” olanların araştırmacı kararsızlık puanları ($\bar{x} = 18,92$), “ara sıra” ($\bar{x} = 23,40$), “bazen” ($\bar{x} =25,52$), “sıklıkla” ($\bar{x} = 28,56$) ve “her zaman” ($\bar{x} =33,24$) olanlara göre araştırmacı kararsızlık puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur ($p< .001$).

Gelecek kaygısı duyma sıklığına göre en düşük aceleci kararsızlık alt boyutu ortalama puanına sahip olanların “hiçbir zaman” ($\bar{x} = 14,31$), en yüksek aceleci kararsızlık alt boyutu ortalama puanına sahip olanların ise “her zaman” ($\bar{x} = 21,31$) olduğu bulunmuştur. Aceleci kararsızlık puanlarında gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu bulunmuştur ($F=4,450$; $p<.001$). Farklılığın kaynağını bulmaya yönelik yapılan Scheffe testinin sonucunda gelecek kaygısı duyma sıklığına göre “hiçbir zaman” olanların aceleci kararsızlık puanları ($\bar{x} =14,31$), “ara sıra” ($\bar{x} =17,72$), “bazen” ($\bar{x} = 18,28$), “sıklıkla” ($\bar{x} = 19,29$) ve “her zaman” ($\bar{x} = 21,31$) olanlara göre aceleci kararsızlık puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur ($p< .001$).

Gelecek kaygısı duyma sıklığına göre en düşük kişisel kararsızlık toplam ortalama puanına sahip olanların “hiçbir zaman” ($\bar{x} = 33,23$), en yüksek kişisel kararsızlık toplam ortalama puanına sahip olanların ise “her zaman” ($\bar{x} = 55,55$) olduğu bulunmuştur. Kişisel kararsızlık toplam puanlarında gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu bulunmuştur ($F= 12,263$; $p<.001$). Farklılığın kaynağını bulmaya yönelik yapılan Scheffe testinin sonucunda gelecek kaygısı duyma sıklığına göre “hiçbir zaman” olanların kişisel kararsızlık toplam puanları ($\bar{x} =33,23$), “ara sıra” ($\bar{x} = 41,12$), “bazen” ($\bar{x} = 43,81$), “sıklıkla” ($\bar{x} =47,85$) ve “her zaman” ($\bar{x} = 54,55$) olanlara göre kişisel kararsızlık toplam puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur ($p< .001$).

3.2. Akademik özyeterlik puanları, gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Akademik özyeterlik puanları açısından, gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular Tablo 8 ve Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 8. Gelecek Kaygısı Duyma Sıklığına Göre Akademik Özyeterlik Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Gelecek Kaygısı Duyma Sıklığı	N	\bar{x}	Ss
AKADEMİK ÖZYETERLİK	Hiçbir zaman	13	109,38	17,95
	Ara sıra	67	106,04	21,95
	Bazen	109	106,64	19,39
	Sıklıkla	117	105,74	19,26
	Her zaman	58	101,12	19,68

N=364

Tablo 9. Gelecek Kaygısı Duyma Sıklığına Göre Akademik Özyeterlik Puanlarının Varyans Analizi Tablosu

	Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Akademik Özyeterlik	Gruplararası	1476,452	4	369,113	,937	,442
	Gruplariçi	141409,930	359	393,900		
	Toplam	142886,382	363			

Gelecek kaygısı duyma sıklığına göre akademik öz yeterlilik ($F=,937$ $p> .05$), puanında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Tablo 9).

3.3. Kişisel karar verme beceri puanları aile ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Kişisel karar verme becerileri puanlarında, aile ilişki durumuna göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular Tablo 10 ve Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 10. Aile İlişki Durumuna Göre Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puanları Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Aile İlişki Durumu	N	\bar{x}	Ss
Araştırmacı Kararsızlık	Evli	325	27,37	9,36
	Ayrı Yaşıyor	25	24,04	9,12
	Anne babadan biri ya da ikisi de vefat etmiş	14	26,43	5,67
Aceleci Kararsızlık	Evli	325	18,96	6,74
	Ayrı Yaşıyor	25	17,28	6,41
	Anne babadan biri ya da ikisi de vefat etmiş	14	18,93	5,54
Kişisel Kararsızlık Toplam Puan	Evli	325	46,33	14,46
	Ayrı Yaşıyor	25	41,32	13,67
	Anne babadan biri ya da ikisi de vefat etmiş	14	45,36	8,98

N=364

Tablo 11. Aile İlişki Durumuna Göre Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puanlarının Varyans Analizi Tablosu

	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
ARAŞTIRICI KARARSIZLIK	Gruplararası	263,423	2	131,711	1,545	,215
	Gruplariçi	30777,816	361	85,257		
	Toplam	31041,239	363			
ACELECI KARARSIZLIK	Gruplararası	65,626	2	32,813	,736	,480
	Gruplariçi	16084,449	361	44,555		
	Toplam	16150,074	363			
KİŞİSEL KARARSIZLIK TOPLAM PUAN	Gruplararası	586,819	2	293,410	1,446	,237
	Gruplariçi	73274,082	361	202,975		
	Toplam	73860,901	363			

Aile ilişki durumuna göre akademik öz yeterlilik ($F=2,208$; $p> .05$), puanında, kişisel kararsızlık ($F= 1,446$) puanında, araştırmacı kararsızlık alt boyutu ($F= 1,545$; $p> .05$) puanında ve aceleci kararsızlık alt boyutu ($F= ,736$; $p> .05$) puanında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Tablo 11).

3.4. Gençlerin akademik öz yeterlik puanları aile ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Akademik öz yeterlik puanları aile ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için gerçekleştirilen varyans analizi sonucunda ulaşılan bulgular Tablo 12 ve Tablo 13'te verilmiştir.

Yapılan varyans analizi sonucunda aile ilişki durumuna göre akademik öz yeterlilik ($F=2,208$ $p>.05$), puanında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir (Tablo 13).

Tablo 12. Aile İlişki Durumuna Göre Akademik Öz Yeterlilik Puanları Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Aile İlişki Durumu	N	\bar{x}	Ss
AKADEMİK ÖZ YETERLİLİK	Evli	325	104,76	19,75
	Ayrı yaşıyor	25	113,16	19,90
	Anne babadan biri ya da ikisi de vefat etmiş	14	107,93	20,06

Tablo 13. Aile İlişki Durumuna Göre Akademik Özyeterlik Puanlarının Varyans Analizi Tablosu

	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
AKADEMİK	Gruplararası	1726,813	2	863,407	2,208	,111
ÖZYETERLİK	Gruplarıçi	141159,569	361	391,024		
	Toplam	142886,382	363			

3.5. Gençlerin karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanları, anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Gençlerin kişisel karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanlarında, anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular Tablo 14 ve Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 14. Anne Eğitim Durumuna Göre Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puanları ile Akademik Özyeterlik Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	Anne Eğitim Durumu			s
ARAŞTIRICI KARARSIZLIK	Okur yazar değil	3	5,39	,24
	İlkokul mezunu	51	7,76	,93
	Ortaokul mezunu	6	5,91	,44
	Lise mezunu	4	7,19	0,33

	Üniversite mezunu	6	7,76	,85
	Lisans üstü mezunu		2,50	2,56
ACELEÇİ KARARSIZLIK	değil Okur yazar	3	8,09	,79
	İlkokul mezunu	51	8,91	,49
	Ortaokul mezunu	6	7,21	,91
	Lise mezunu	4	9,43	,37
	Üniversite mezunu	6	0,33	,67
	Lisans üstü mezunu		9,75	3,50
	KİŞİSEL KARARSIZLIK TOPLAM PUAN	değil Okur yazar	3	3,48
İlkokul mezunu		51	6,67	3,79
Ortaokul mezunu		6	3,12	3,60
Lise mezunu		4	6,62	5,87
Üniversite mezunu		6	8,09	4,06
Lisans üstü mezunu			2,25	5,99
AKADEMİK ÖZYETERLİK	değil Okur yazar	3	7,00	7,70
	İlkokul mezunu	51	05,32	9,59
	Ortaokul mezunu	6	03,70	7,37
	Lise mezunu	4	08,78	9,37
	Üniversite mezunu	6	10,24	0,51
	Lisans üstü mezunu		1,75	7,65

N=364

Tablo 15. Anne Eğitim Durumuna Göre Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puanları ile Akademik Özyeterlik Puanlarının Varyans Analizi Tablosu

	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
ARAŞTIRICI KARARSIZLIK	Gruplararası	332,168	5	66,434	,774	,569
	Gruplarıçi	30709,071	358	85,780		
	Toplam	31041,239	363			
ACELECI KARARSIZLIK	Gruplararası	319,495	5	63,899	1,445	,207
	Gruplarıçi	15830,579	358	44,219		
	Toplam	16150,074	363			
KİŞİSEL KARARSIZLIK TOPLAM PUAN	Gruplararası	1044,880	5	208,976	1,027	,401
	Gruplarıçi	72816,021	358	203,397		
	Toplam	73860,901	363			
AKADEMİK ÖZYETERLİK	Gruplararası	8267,683	5	1653,537	4,397	,001*
	Gruplarıçi	134618,699	358	376,030		
	Toplam	142886,382	363			

*p<.001

Akademik öz yeterlilik puanları açısından, annenin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular Tablo 14 ve Tablo 15’te gösterilmiştir.

Tablo 14 ve Tablo 15 incelendiğinde annenin eğitim durumuna göre en düşük akademik öz yeterlilik ortalama puanına sahip olanların “lisans üstü mezun” diyenler ($\bar{x} = 71,75$), en yüksek akademik öz yeterlilik ortalama puanına sahip olanların ise “üniversite mezunu” diyenler ($\bar{x} = 110,24$) olduğu bulunmuştur. Akademik öz yeterlilik puanlarında annenin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu bulunmuştur ($F=4,397$; $p<.001$).

Farklılığın kaynağını bulmaya yönelik yapılan Scheffe testinin sonucunda anne eğitim durumu “üniversite mezunu” olarak belirtenlerin ($\bar{x} = 110,24$) diğerlerinin tümüne göre anlamlı olarak daha yüksek akademik öz yeterlilik puanına sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca “lise mezunu” diyenler ($\bar{x} = 108,78$) ile “ilkokul mezunu” ($\bar{x} = 105,32$) ve “ortaokul mezunu” diye belirtenler ($\bar{x} = 103,70$) arasında da “lise mezunu” diye belirtenlerin lehine anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur ($p<.001$). Ayrıca “okur yazar değil” diyenler ($\bar{x} = 97,00$) ile “lisans üstü mezun” ($\bar{x} = 71,75$) diyenler arasında da “okur yazar değil” diyenlerin lehine anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur ($p<.001$).

3.6. Gençlerin karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanları, baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Gençlerin kişisel karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanlarında, baba eğitim durumuna göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular Tablo 16 ve Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 16. Baba Eğitim Durumuna Göre Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puanları ile Akademik Özyeterlik Puan Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

	<i>Baba Eğitim Durumu</i>	N	\bar{x}	Ss
ARAŞTIRICI KARARSIZLIK	Okur yazar değil	6	26,83	7,78
	İlkokul mezunu	111	27,02	8,57
	Ortaokul mezunu	52	25,81	9,13
	Lise mezunu	105	27,82	9,67
	Üniversite mezunu	79	26,62	9,54
	Lisans üstü mezunu	11	30,82	11,27
ACELECI KARARSIZLIK	Okur yazar değil	6	17,00	3,29
	İlkokul mezunu	111	18,23	6,57
	Ortaokul mezunu	52	18,69	6,21
	Lise mezunu	105	19,16	6,81
	Üniversite mezunu	79	19,41	7,21
	Lisans üstü mezunu	11	19,64	6,27
KİŞİSEL KARARSIZLIK TOPLAM PUAN	Okur yazar değil	6	43,83	7,25
	İlkokul mezunu	111	45,25	13,64
	Ortaokul mezunu	52	44,50	12,74
	Lise mezunu	105	46,98	14,64
	Üniversite mezunu	79	46,03	15,66
	Lisans üstü mezunu	11	50,45	17,00
AKADEMİK ÖZYETERLİK	Okur yazar değil	6	92,50	11,10
	İlkokul mezunu	111	104,15	20,52
	Ortaokul mezunu	52	101,63	19,56
	Lise mezunu	105	107,43	18,46
	Üniversite mezunu	79	109,43	20,80
	Lisans üstü mezunu	11	96,45	16,60

N=364

Tablo 17. Baba Eğitim Durumuna Göre Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puanları ile Akademik Özyeterlik Puanlarının Varyans Analizi Tablosu

	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
ARAŞTIRICI KARARSIZLIK	Gruplararası	312,559	5	62,512	,728	,603
	Gruplarıçi	30728,680	358	85,834		
	Toplam	31041,239	363			
ACELECI KARARSIZLIK	Gruplararası	105,256	5	21,051	,470	,799
	Gruplarıçi	16044,818	358	44,818		
	Toplam	16150,074	363			
KİŞİSEL KARARSIZLIK TOPLAM PUAN	Gruplararası	525,492	5	105,098	,513	,766
	Gruplarıçi	73335,409	358	204,848		
	Toplam	73860,901	363			
AKADEMİK ÖZYETERLİK	Gruplararası	4502,619	5	900,524	2,330	,042*
	Gruplarıçi	138383,763	358	386,547		
	Toplam	142886,382	363			

p<.05*

Baba eğitim durumuna göre akademik öz yeterlilik (F=2,330 p> .05), puanında, kişisel kararsızlık (F= ,513) puanında, araştırıcı kararsızlık alt boyutu (F= ,728) puanında ve aceleci kararsızlık alt boyutu (F= ,470) puanında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (Tablo 17).

3.7. Gençlerde karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanları arasında anlamlı bir korelasyon var mıdır?

Gençlerin karar verme becerileri ile akademik özyeterlik puanları açısından yapılan Pearson korelasyon analizi sonucu Tablo 18’de sunulmaktadır.

Tablo 18. Kişisel Karar Verme Becerileri Alt Boyut Puanları ile Akademik Özyeterlik Puanlarının Pearson Korelasyon Analizi Tablosu

	ARAŞTIRICI KARARSIZLIK	ACELECİ KARARSIZLIK	KİŞİSEL KARARSIZLIK TOPLAM PUAN	AKADEMİK ÖZYETERLİK
ARAŞTIRICI KARARSIZLIK	1	,596**	,927**	-,135*
ACELECİ KARARSIZLIK		1	,854**	-,173**
KİŞİSEL KARARSIZLIK TOPLAM PUAN			1	-,168**
AKADEMİK ÖZYETERLİK				1

*p<.001

Yapılan analizin sonuçları incelendiğinde Akademik öz yeterlik ve kişisel kararsızlık arasında negatif yönlü ($r=-,168$, $p<.000$) korelasyon bulunmuştur. Ayrıca kişisel kararsızlık ile alt faktörleri olan araştırmacı kararsızlık ($r=,927$, $p<.000$) ve aceleci kararsızlık ($r=,854$, $p<.000$) arasındaki ilişki pozitif yönde ve kuvvetlidir. Her iki alt faktör arasındaki korelasyona bakıldığında ise aralarında pozitif yönde kuvvetli bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,596$; $p<.000$).

3.8. Karar verme becerileri, akademik özyeterliğin anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yapılan analizin sonuçları incelendiğinde Kişisel kararsızlığın, akademik özyeterliğin düşük düzeyde anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. [$R=0.168$, $R^2=0.28$, $F_{(1-398)}=10.55$, $p<.001$]. Akademik özyeterliğe ilişkin toplam varyansın yaklaşık % 3’ünü kişisel kararsızlık ile açıkladığı ifade edilebilir (Tablo 19).

Tablo 19. Akademik Özyeterliğin Kişisel Kararsızlığa Göre Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	t	P
Sabit	116,211	3,466		33,526	,000*
Kişisel Kararsızlık Toplam Puan	-,234	,072	-,168	-3,248**	,001*
R=0.168	$R^2=0.28^*$				
$F_{(1-362)}=10.55$	$p<.001$				

*P<.001

Kişisel karar verme beceri, anne baba ilişki durumu, anne ve baba eğitim değişkenlerine göre akademik özyeterliğin yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Kişisel Karar Verme Becerileri, Anne Baba İlişki Durumu, Anne ve Babanın Eğitim Değişkenlerine Göre Akademik Özyeterliğin Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	B	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	110,527	4,299		25,71	,000*	--	--
Kişisel Kararsızlık			-			,465	,445
Toplam			,172	-3,33	,001*		
Anne Baba İlişki Durumu			,052	1,01	,314	,492	,263
Anne Eğitim	,558	1,035	,034	,539	,590	,485	,293
Baba Eğitim	1,321	1,002	,084	1,32	,188	,085	,228
R=0.206	R ² =0.042						
F ₍₄₋₃₅₉₎ =3.981	p<.004*						

*P< .001

Kişisel karar verme beceri, anne baba ilişki durumu, anne ve baba eğitim değişkenlerine göre akademik özyeterlik puanları ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir [R=0.206, R²=0.042, F₍₄₋₃₅₉₎=3.981, p<.001]. Bu dört değişken birlikte akademik özyeterlik varyansın yaklaşık %4'ünü açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin akademik özyeterlik üzerindeki görece önem sırası; kişisel kararsızlık, anne baba ilişki durumu, anne ve baba eğitim. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, anne baba ilişki durumu (t=9.89, p<.001), baba eğitim (t=6.10, p<.001), anne eğitim (t=5.41, p<.001) değişkenlerinin de akademik özyeterlik üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre akademik özyeterliğin yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği aşağıda verilmiştir.

Akademik Özyeterlik = -110.527 + 1,289 Anne Baba İlişki Durumu + 1,321 Baba Eğitimi + 0,558 Anne Eğitimi - 0.240 Kişisel Kararsızlık

4. TARTIŞMA VE YORUM

Gençlerin anne eğitim durumuna göre akademik öz yeterlik inançları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Üniversite mezunu anneye sahip öğrencilerin akademik öz yeterlik inançlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İnnalı ve Aydın'ın (2014) yapmış olduğu çalışma da anne eğitim düzeyi açısından anlamlı farklılığa sebep olduğu ve annenin eğitim düzeyi ile öğrencinin öz yeterlik inancı arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu, eğitim düzeyi arttıkça inancın da arttığı görülmüştür. Koç ve Arslan'ın (2017) yaptıkları araştırma sonuçlarında da anne eğitim durumu ile özyeterlik puanları arasında anlamlı farklılığın olduğu ve farklılık annesi üst düzey eğitim alan öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Yapılan her iki çalışmada ise baba eğitim durumunun öz yeterliği etkilediği, baba eğitim durumu ile akademik öz yeterlik arasında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışmada ise baba eğitim durumunun akademik öz yeterliği etkilemediği görülmüştür.

Yapılan çalışmada karar verme becerisi ile gelecek kaygısı duyma sıklığı arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Literatür taraması yapıldığında karar verme becerisinin daha önce bu bağımsız değişkenle çalışılmadığı görülmüştür. Karar verme becerisi anne baba eğitim durumu ve aile ilişki durumuna göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Tiryaki (1997) yapmış olduğu çalışmada da anne baba eğitim durumunun karar vermeyi etkilemediği; sınıf ve cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği görülmüştür.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

1) Gençlerin karar verme becerileri gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Gelecek kaygısı duyma sıklığı azaldıkça karar verme becerilerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Akademik öz yeterlik inançları ise gelecek kaygısı duyma sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

2) Gençlerin akademik öz yeterlik inançları anne eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermiştir. Anne eğitim durumu üniversite mezunu olanların akademik öz yeterlik inançları diğerlerine göre daha yüksektir. Anne eğitim durumu lisans üstü olanların ise akademik öz yeterlik inançları diğerlerine göre daha düşüktür. Anne eğitim durumunun ise karar verme becerisi üzerine etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3) Gençlerin karar verme becerileri ve akademik öz yeterlik inançları baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

4) Gençlerin karar verme becerileri ve akademik öz yeterlik inançları aile ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

5) Gençlerin karar verme becerileri ile akademik öz yeterlikleri arasında anlamlı bir korelasyon bulunmuştur. Akademik öz yeterlik ve kişisel kararsızlık arasında negatif yönlü korelasyon bulunmuştur. Ayrıca kişisel kararsızlık ve alt faktörleri olan araştırmacı kararsızlık ve aceleci kararsızlık ile görülen ilişki negatif yönde ve zayıftır.

6) Karar verme becerileri, akademik özyeterliğin anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel kararsızlığın akademik öz yeterliğin düşük düzeyde anlamlı yordayıcısı olduğu görülmektedir. Akademik özyeterliğe ilişkin toplam varyansın yaklaşık %28'ini kişisel kararsızlık ile açıkladığı ifade edilebilir.

Araştırmaya yönelik öneriler ise şöyledir;

Bu çalışmadaki bağımsız değişkenler gelecek kaygısı duyma sıklığı, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve aile ilişki durumudur. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda daha farklı bağımsız değişkenlerle çalışılabilir.

Bu çalışmadaki örneklem grubu lise ve üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. İlerleyen zamanlarda yapılacak çalışmalarda yeni mezun olmuş öğrencilere ya da ortaokul öğrencilerine uygulanabilir.

KAYNAKÇA

Akbulut, E. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin öz yeterlik inançları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 24-33. Erişim Adresi http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_III/aralik/e_akbulut_15.doc

Akça, H. (2002). *Başarının sekiz temel direği* (1. bs.). Ankara: Tuğra Yayıncılık.

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. EnglewoodCliffs, NJ, US: Prentice-Hall, Inc.

Byerly, G., & Batman, C. (2009). Evaluation: Assessment of library instruction using performance based software. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries: Theory and Applications*, 318-328. doi: 10.1300/J295v03n01_03

Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem A.

Çelik, Z. (2006). İlköğretim öğrencilerinin başarı güdülleri ve anne baba beklentilerine ilişkin algıları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Demirbaş, H. (1992). *Suçlu ve suçlu olmayan ergenlerin karar verme davranışlarının*

karşılaştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Deniz, Z. (2007). Psikolojik ölçme aracı uyarlama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 1-16. doi: 10.1501/Egifak_0000000158

Durdukoca, Ş. F. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Dülger, Ö. (2009). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ile karar verme davranışları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Eldeklioğlu, J. (2016). Karar stratejileri ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(11).

Ersever, H. Ö. (1996). *Karar verme becerileri kazandırma programının ve etkileşim grubu deneyiminin üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri üzerindeki etkileri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Garnham, A., & Oakhill, J. (1994). *Thinking and reasoning*. Basil Blackwell.

Gore PA. (2006). Academic self-efficacy as a predictor of college outcomes: Two incremental validity studies. *Journal Of Career Assessment*, 14(1):92-115. doi:10.1177/1069072705281367

Gökçe, E. (2002). İlköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1), 111-119.

Güner, Y. A. (2006). *Lise son sınıf öğrencilerinin karar stratejilerini yordayan bazı değişkenler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İnnali, H. Ö., & Aydın, İ. S. (2014). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okur öz yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(9), 651-682.

Johnson-Laird, P. N., & Shafir, E. (Eds.). (1994). *Reasoning and decision making*. Blackwell.

Kiremit, H. Ö. (2006). *Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji ile ilgili öz-yeterlik inançlarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi), DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Koç, C. ve Arslan, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin akademik öz yeterlik algıları ve okuma stratejileri bilişüstü farkındalıklar. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal Of Education Faculty)*, 14(1), 745-778. Erişim Adresi <http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/Cilt14/epoabdyuefd03082016y.pdf>

Korkut, K., & Babaoğlu, E. (2012). Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8(16), 269-281.

Kuzgun, Y., & Bacanlı, F. (2005). PDR'de kullanılan ölçekler. *Ankara: Nobel Yayın Dağıtım*.

Meriç, G., & Ersoy, E. (2007). Sınıf öğretmenliği son sınıf öğrencilerinin fen öğretiminde yeterlilik düzeyi algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 51-62.

Millburg SN, (2009). *The effects of environmental risk factors on at-risk urban high school students academic self-efficacy*, (Unpublished doctoral dissertation). University Of Cincinnati, Ohio.

Özdemir, S. M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz- yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 277-306.

Özer, B. (1993). *Öğretmen adaylarının etkili öğrenme ve ders çalışmadaki yeterliliği*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Parlar H. (2009). Ticaret meslek lisesi yöneticilerinin özyeterlilik ve çatışma yönetimi arasındaki ilişki (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Porter, L. W., Bigley, G. A., & Steers, R. M. (2003). *Motivation and work behavior*. McGraw-Hill/Irwin

Sinangil Kepir, H. (1992). Yönetici adaylarında karar verme ile kaygı ilişkileri. VII. *Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara*.

TED (2010). *Ortaöğretime ve yükseköğretime geçiş sistemi (1.b.s)*. Ankara: Dumat Ofset.

Telef, B.B. ve Karaca, R. (2012). Çocuklar için özyeterlilik ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: 169-187.

Tiryaki, M.G. (1997). *Üniversite öğrencilerinin karar verme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tuan, H. L., Chin, C. C., & Shieh, S. H. (2005). The development of a questionnaire to measure students' motivation towards science learning. *International Journal of Science Education*, 27(6), 639-654.

Uysal, Ö. F. (1999). Öğrenme sürecine etkin öğrenci katılımının öğrenme sonuçlarına etkisi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı:11, s: 358 – 374.

Yılmaz, M., Gürçay, D., & Ekici, G. (2007). Akademik özyeterlilik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 253-259.